

Wanneer een verzorger van Artis dood wordt aangetroffen in het olifantenverblijf, staan Lisa en Kat Kauffmann voor een raadsel. Is dit wel een noodlottig ongeval?

KAUFFMANN KAUFFMANN

BEDRIJFSRECHERCHE

NACHTWERK

HETTY KLEINLOOG

THRILLER

HETTY KLEINLOOG

NACHTWERK

Thus Conscience does make Cowards of us all.

Uit: *Hamlet* (1603)

SHAKESPEARE

Proloog

Als de leeuwinnen hem omsingelen, denkt hij niet aan zijn moeder. Zelfs zijn vrouw of zoon komen geen moment in zijn hoofd op. Het enige waar hij naar hunkert is Amsterdam. Zijn geboortestad speelde de hoofdrol in zijn leven en doet dat blijkbaar, nu zijn laatste uur geslagen heeft, nog steeds.

De zon brandt meedogenloos. Er staan geen bomen die schaduw zouden kunnen bieden.

Een van de leeuwinnen trekt een mondhoek op en gromt, terwijl ze laag bij de grond, met de kop tussen de schouders, een aanvalshouding aanneemt. Wat verderop wacht een mannetjesleeuw loom op zijn maal.

In het aangezicht van de dood trekt zijn leven als een versnelde film aan hem voorbij. Beelden in zwart-wit, vol krassen en stippen. Hij ziet zichzelf als kleuter, hand in hand met zijn vader wandelend over de Weesperzijde, tot het Amstel Hotel, en dan weer langs de roeivereniging terug naar de Marcusstraat, waar een bitterzoete geur van de cacaofabriek hangt. De film draait verder door de tijd. De beelden krijgen kleur. Als pukkelige tiener, spijbelend en blufpokerend op een barkruk in een koffiehuis langs de Ringdijk. Dan als student met lang haar in een naar lama stinkende Afghaanse jas blowend in het Vondelpark, en daar in de Melkweg, met Jango Edwards, bij het Festival of Fools. Fragment na fragment komt voorbij, terwijl zijn mond kurkdroog en zijn tong als een stuk leer is.

De leeuw in laag bij de grond staart hem aan, gromt en stapt naar voren. De andere leeuwinnen – in een kring om hem heen – volgen haar voorbeeld, met trillende snorharen.

Nog geen twee uur geleden hadden de mannen hem met een jeep bij zijn lodge opgehaald. Hij was argeloos geweest. Door hun jovialiteit waren de waarschuwingen van zijn intuïtie achtergrondgeluiden geworden, als het tjirpen van krekels. Pas als geluid stilvalt, valt het op.

Op een vlakte bij een troep magere leeuwen kreeg hij een klap op zijn hoofd en werd hij uit de jeep gegooid. Vanaf de grond had hij om hulp gekermd, zijn handen naar zijn oude vrienden gereikt, geprobeerd zich op te richten, en was weer terug op zijn zij beland. Bedrieglijk gemoedelijk was de jeep weggereden. Na een tiental meters maakte de wagen vaart, koerste richting de Kilimanjaro en verdween langzaam uit het zicht. Toen daalde de stilte neer over de zinderende savanne.

Het onrustige geschuifel van de leeuwen doet hem denken aan Artis rond voedertijd. Boven zijn hoofd cirkelen inmiddels enkele gieren. Kort gekrijs doorklieft de stilte. Een van de vogels landt met wijde vleugels en staart hem aan. Met opgetrokken schouders, gebogen nek en kromme snavel wacht de aaseter van een afstandje op zijn dood.

De film draait weer, door naar de tijd rond zijn afstuderen. Op een zolderkamer op de Admiraal de Ruijterweg ligt hij in een bed met in zijn ene hand een biologieboek, in de andere een sigaret. Hij neemt een trekje, in zijn beweging gehinderd door een bloot meisje, dat met haar hoofd op zijn borstkas meedeint, zoals op een luchtbed op golvend water. Waarom ziet hij háár in dit uur van zijn dood, hij weet haar naam niet eens meer.

De film gaat verder, naar hem als bruidegom in spijkerbroek, met zijn hippiebruid aan de arm voor het oude stadhuis aan de Oudezijds Voorburgwal.

Als zijn pasgeboren zoon in zijn armen wordt gelegd, loopt de filmspoel vast. De meest dominante leeuwin opent haar muil en toont de kiezen en tanden die hem zullen verscheuren. Zijn hemd is doorweekt, de penetrante geur van angstzweet dringt

zijn neus binnen. Met bonkend hoofd probeert hij overeind te komen en valt weer. Hij jankt zonder tranen. De film mag niet afgelopen zijn, hij haat open eendes, hij wil leven.

De leeuwinnen komen nog dichterbij. Het lijkt alsof hij hun adem voelt, hun ribben zijn te tellen. Wat heeft hij een spijt. Drie, vier leeuwinnen grommen. Eén sprong en ze zijn bij hem. Hij sluit zijn ogen.

1

Als er iets is dat haatgevoelens oproept, is het wel de vrolijkheid van anderen in tijden van ellende. Kat Kauffmann richt zich op om op de wekker te kijken. Drie uur. Om één uur had het getelefoneer van Harrie haar ook al wakker gemaakt. Met een beetje pech is hij om vijf uur nog steeds aan het ouwehoeren. Lekker is dat, een verliefde buurman onder haar in een gehorig pand. Ze drukt de oordopjes dieper in haar oren en verstopt haar hoofd onder het kussen. Harrie moet zijn kop houden. Ze vervloekt hem als er weer een lachsalvo klinkt. Ze wist niet eens dat haar contactgestoorde buurman kón lachen.

Ze smijt het kussen van zich af en stapt uit bed. Met twee voeten tegelijk springt en bonkt ze op de vloer. Ze wacht even en hoort dan weer gelach. Liefde maakt blijkbaar niet alleen blind, het maakt ook nog eens stokdoof.

Kat loopt naar de keuken om een glas water in te schenken. Plotseling blijft ze staan. In de diervriendelijke val die ze drie dagen geleden heeft neergezet, zit eindelijk een muisje. Het diertje kijkt haar met trillend neusje aan, tussen blokjes kaas.

‘Ach, kijk nou.’ Kat is haar nachthumeur op slag vergeten en hurkt neer bij het muisje. Ze steekt een vinger door de minitralies. ‘Niet bang zijn, Mikkie. Jou vermoord ik echt niet.’ Ze zal het muisje minstens vijfhonderd meter verderop loslaten. Het schijnt dat die beestjes de weg terug weten te vinden als je ze dichterbij loslaat, en eerder thuis zijn dan jij. Met een beetje geluk kan ze de hele kolonie die bij haar een onderkomen heeft gevonden verplaatsen, zodat ze elders een nieuw bestaan op kunnen bouwen.

Ze trekt snel een joggingbroek en een t-shirt aan, perst zonder de veters los te maken haar voeten in sneakers en verlaat met de gekooide Mikkie haar appartement op de derde etage van de Bos en Lommerweg.

In het voorbijgaan geeft ze een harde roffel op Harries voordeur. Even lijkt het stil. Dan klinkt toch weer zijn stem. *'Yes darling, I love you too.'*

Als ze verder naar beneden denderd, gaat de deur op de eerste verdieping open, die als Airbnb aan wisselende toeristen verhuurd wordt. Een ouder echtpaar staat verschrikt in de deuropening. *'Everything alright?'* vragen ze met een Amerikaans accent.

'No', broemt Kat. Daar heeft ze meteen spijt van. *'Do you like Amsterdam?'*

'Lovely. But...' De vrouw wijst omhoog.

'I know. How long will you stay here? My name is Kat, by the way.'

'Two weeks. We love Europe. I'm Holly.'

'Ken.'

'Hi.'

Kat neemt de val met Mikkie in haar andere hand. Het lijkt alsof Holly en Ken nu pas de muis zien. Ze staren Kat bevreemd aan.

'Dutch habit. At night we walk the mouse.'

Ken en Holly trekken zich terug in hun appartement.

Ook Lisa ligt te piekeren, met de arm van een slapende Eric zwaar over zich heen. Zijn buik drukt tegen haar rug, zijn rechterbeen ligt over dat van haar geslagen. Benauwd als ze het heeft probeert ze heel voorzichtig zijn arm van zich af te tillen. Hij knort en klemt zich nog steviger aan haar vast. Of is het andersom, klemt hij haar aan zichzelf vast? Haar bindingsangst wordt op deze manier op de proef gesteld als hoogtevrees in de dakschommel op de A'DAM toren aan het IJ.

Na het huwelijk met Paul en talloze onenightstands heeft ze uiteindelijk toegegeven aan haar liefde voor deze man. Ze wil graag bij hem blijven, een 'normale' relatie hebben – voor wat dat waard is – maar moet een normale relatie zo benauwend zijn? Ze duwt Eric met haar billen van zich af.

Morgen zal ze voor het eerst zijn kinderen ontmoeten, twee bijna-pubers en een kleuter. Ze heeft geen idee welke leeftijds-categorie enger is. Ze weet nauwelijks wat kinderen zijn, het schijnt dat ze er zelf een is geweest. En ze heeft haar twaalf jaar jongere broertje Ruben, maar daar houdt haar kennis van onvolgroeide wezens zo'n beetje mee op. Paarden, dolfinen, slakken, alle dieren op aarde schijnen in een mum van tijd zonder hun moeder te kunnen. Alleen mensenkinderen hebben eindeloos zorg nodig. Ymke, Sywert en Moos behoren zeker de eerstkomende tien jaar nog tot de packagedeal waartoe ze veroordeeld is, omdat ze van hun vader is gaan houden.

Ze weet het wel: zijn kinderen moeten haar aardig vinden, anders staat ze in één klap drie punten achter. Dat wordt morgen in Artis een hoop ijs kopen en enthousiaste kreten slaken bij de apen. Kinderen zijn gek op apen, dat weet ze zeker, zo goed als zeker.

Misschien zijn die drie wel even grappig, knap en slim als haar dokter Eric Mesdag. Ze hebben tenslotte voor de helft zijn genen. Met die nauwelijks troostende gedachten dommelt ze in slaap.

Maanlicht schijnt door een kier naar binnen. Met zijn handen gevouwen achter zijn hoofd, ligt Abel op bed en kijkt naar de man die zich in het halfduister aankleedt. Hij zou het moeten vertellen. Als er iemand op de hoogte moet zijn, is hij het wel. Pauls familie in Sydney eigenlijk ook. Ouders, een paar zussen;

een van hen is zelfs helemaal naar Nederland gereisd om haar broertje bij te staan. Zij hebben ook recht op de waarheid.

Hij weet waarom hij tot nu toe gezwezen heeft. Lisa is zijn beste vriendin en Kat is haar tweelingzus. Bovendien verdiende Paul niet beter. En toch... Sinds Abel getuige is geweest van diens dood, heeft hij niet meer kunnen lachen. Vanaf het moment dat hij gezien heeft hoe die twee zijn bewusteloze lichaam van het plateau af duwden, heeft hij vreugde noch vriendschap gevoeld. De seks heeft hij net ondergaan. Het liefst zou hij willen huilen en daar niet meer mee stoppen.

Gelukkig dat deze man er voor hem is. Zijn aanraking heft de eenzaamheid op, al is het slechts in een paar gestolen uurtjes. Zonder het te weten redt zijn minnaar hem van Hamlets *'to die, to sleep, no more'*, van het verlangen naar het niets dat naar Abel lonkt. Bram beschermt hem tegen de steeds luider klinkende lokroep van de dood.

Hoeveel ellende kan een mens verdragen? Abels ouders hebben hem, anno eenentwintigste eeuw, het huis uit gegooid toen ze hoorden dat hij homo was, na een mislukte carrière bij de politie heeft hij een geestdodend baantje bij de gemeente kunnen bemachtigen, zijn enige vriendin kan hij niet meer velen. Zijn pantser is de lach die hij op zijn gezicht kan toveren, niet van echt te onderscheiden; zijn reddingsboei is zijn minnaar, niet van een hetero te onderscheiden.

Bram gaat op het voeteneinde van het bed zitten om zijn veters te strikken. Het matras buigt door onder zijn gewicht. Abel legt een hand op zijn rug. Het is niet alleen het gezelschap of de aandacht. Het is liefde. En als het liefde is, en als Bram de ragdunne draad is die hem met het leven verbindt, dan moet hij hem vertrouwen. Dan mag hij geen geheimen voor hem hebben, ongeacht de consequenties.

'Bram.' Zijn stem klinkt schor. Hij schraapt zijn keel. 'Bram, ik moet je iets vertellen.'

Bram staat op van het voeteneinde en pakt zijn jas.

‘Iets wat ik nog tegen niemand heb gezegd. Ik...’

‘Moment.’ Met opgestoken hand legt Bram hem het zwijgen op. ‘Ik moet jou eerst iets vertellen.’ Hij grimast alsof hij pijn heeft. ‘Het spijt me, Abel, ik kan hier niet mee doorgaan. Dit is de laatste keer dat ik hier was. Ik wil Marjolein geen verdriet doen.’

Abel voelt het bloed uit zijn gezicht trekken.

‘Dank je voor... voor dit.’ Bram verandert een vaag gebaar richting bed in een groet. ‘En... eh... het spijt me.’ Met drie grote stappen beent hoofdcommissaris Bram van Bottenburg uit Abels leven.

Abel staart naar de gesloten deur en spreekt de zin die op zijn lippen was bevroren, eindelijk fluisterend uit. ‘Ik houd het zwijgen niet meer vol.’

2

‘Geef Lisa eens een hand.’

Ymke legt een slappe hand in die van haar, knijpt niet en laat hem meteen weer langs haar lichaam bungelen. De dertienjarige dochter van Eric kijkt haar uitdrukkelingsloos aan. Het meisje heeft nog geen borsten en met de knokige knieën en ellebogen zou ze voor jonger door kunnen gaan. Steil donkerblond haar valt vanaf een middenscheiding op haar schouders en bedekt gedeeltelijk haar gezicht. Ze draagt geen spoortje make-up. Nog niet, denkt Lisa. Misschien kan ik punten scoren als de tijd daar is.

‘Wat is je lievelingsdier?’ vraagt Lisa op haar vriendelijkste toon.

Ymke staart nors voor zich uit.

‘De olifant!’ roept kleine Moos van vier.

Lisa verplaatst haar blik van de bakvis naar de kleuter, die op een stenen plantenbak klimt en er weer af springt. ‘O ja, en waarom dan?’

‘Omdat hij zo dik is.’ Moos loopt als een olifant een rondje om haar heen. Met zijn armen vormt hij een slurf en tettert.

Lisa doet hem na. ‘Tetterettet. Dan is hij ook mijn lievelingsdier.’

‘Na-aper’, hoort ze Ymke mompelen.

Verrast laat Lisa haar neus los. ‘Wat zeg je?’

‘Laten we naar de apen gaan.’ Ymke maakt een halfslachtig gebaar naar de ingang. ‘En met de rij meelopen. Anders staan we hier volgend jaar nog.’

‘Ik ben Sywert.’ Een jongen die sprekend op Eric lijkt – dik donkerbruin haar en blauwe ogen – steekt zijn hand uit.

‘Dag Sywert. Ik ben Lisa.’

‘We hebben al een mama.’ Moos kijkt haar met grote, eerlijke ogen aan. Het klinkt als een mededeling, niet als waarschuwing of verwijt.

‘Dat weet ik, hoor. Vast een hele lieve.’

‘Heeeeeeeel lief. De liefste mama van de wereld.’

‘Jullie boffen maar.’

‘Ze heet Anne streepje Marie.’

‘Anne-Marie met een streepje ertussen’, legt Sywert uit. ‘Dat weet ze toch allang, man. Ze is papa’s nieuwe vriendin.’

‘O ja?’ informeert Ymke.

Lisa loopt met Eric die Moos aan de hand heeft, naar de kassa. Sywert gaat vooruit en Ymke sjokt achter ze aan, haar aftandse rugzak in een onbestemd kleurtje sleept over de grond.

‘Sywert is al elf’, zegt Moos. ‘Die is al groot.’

‘Net zo groot als een olifant?’

Moos schatert en houdt zijn buik vast. ‘Nee, gekkerd.’

‘En hoe oud ben jij?’

‘Vier en een half.’

‘Dat is ook al groot.’

‘Jahaa.’ Moos rukt zich los en rent achter zijn grote broer langs, de dierentuin in.

Eric rekent de tickets af. Ondertussen draait Lisa zich om naar Ymke, die meters achterblijft. Ze glimlacht naar haar.

‘Kom je?’

Ymkes koude blik doet haar bloed bevriezen. Lisa hoopt dat de glimlach die ze op haar eigen gezicht voelt verkrampen, niet eng wordt.

‘Alles oké?’ probeert ze.

‘Behalve dat ik gedwongen word om mee naar Artis te gaan en als een kleuter behandeld word?’ Ze trekt haar neus op. ‘Lievelingsdier.’

Dat was het dus. Lisa had al het idee dat het geen briljante openingsvraag was. Ze had hem eigenlijk ook voor de kleine bedacht, het floepte er bij de verkeerde uit. Wie neemt er ook drie kinderen? Drie! Hoe houdt ze in godsnaam hun gebruiksaanwijzingen uit elkaar?

‘Ja, dat was een beetje suf hè, om naar je lievelingsdier te vragen.’

‘Inderdaad.’

‘Je zal wel denken: wat doet dat mens kinderachtig. Terwijl je al dertien bent.’

Ymkes mondhoeken krullen een heel klein beetje omhoog. Minimaal, maar het begin is er.

‘Komen jullie?’ Eric wappert met de toegangskaartjes. ‘De leeuwen wachten.’

‘Yeah!’ roept Moos en brullend rent hij voor hen uit.

Eric slaat een arm om Lisa en samen lopen ze langs de foto-graaf de dierentuin in. De zolen van haar sneakers lijken ineens te veren. Haar krullen dansen om haar hoofd. Een middagje dierentuin met de leukste man van het noordelijk halfronde en zijn kinderen zou zomaar eens heel gezellig kunnen worden. Ze verheugt zich erop om straks op ijs te trakteren en Moos een knuffeldier uit de winkel te laten uitkiezen. Voor de twee groten vindt ze vast iets dat zij leuk vinden. Misschien kunnen ze aan het eind van de dag samen op de foto.

Ze drukt spontaan een kus op de hand die op haar schouder ligt. Dan hoort ze Ymke achter zich tegen Sywert: ‘Ze is lelijk.’

De dieren zijn precies zoals ze het zich herinnert. De leeuwen slapen, de apen slingeren van tak naar tak naar tak en terug, de olifanten zijn nog steeds zo grijs als wolken op een zondag die niet wil slagen. In het reptielenhuis dromen opgerolde slangen ongetwijfeld van een interessant leven als tas of laars, en de wandelende tak is tussen het groen nog altijd onvindbaar.

Ze wist het wel, de natuur verveelt haar stierlijk. Eerlijk gezegd hebben dieren haar nooit geboeid, zelfs als kind niet. Eens een stadsmens, altijd een stadsmens, is haar motto. Ze herkent alleen de mus, de duif en de zwaan, verder noemt ze alle vogels 'sijssies' of 'drijfsijssies'.

Voor haar gevoel sjokken ze nu al urenlang van dierenverblijf naar dierenverblijf. Zo loop je in de warme vlindertuin, zo sta je op de tocht bij de zeeleeuwen. Zo wacht je in het broeierige aquarium vergeefs op een vonk van de sidderaal, zo ril je bij de pinguïns, die de Zuidpool in hun veren lijken te hebben opgeslagen. Het enige sympathieke van pinguïns is dat mannetjes de eieren uitbroeden. Verder ziet ze geen enkele reden om lang bij ze stil te staan, zoals de familie Mesdag blijkbaar wel lijkt te willen doen, met veel plezier. Moos waggelt als een pinguïn met stijve armen en benen heen en weer. Sywert volgt half over het hek gebogen een pinguïn die het water in springt, een stukje zwemt, op de kant klimt, terugloopt en weer springt. En nog een keer. En nog een keer. Lisa niest. Morgen zal ze zeker weten verkouden zijn en met een rode neus on-sexy snotteren en hoesten. En dat allemaal voor de kinderen die ze in haar hart moet gaan sluiten.

Bij een stenen speeltoestel in de vorm van een dinosaurus blijven ze opnieuw staan. Moos klimt aan de glijbaankant omhoog, de bek van het beest in.

'Dino eet je op, Moos!' roept Sywert.

Even kijkt het jongetje verschrikt achterom, om vervolgens te grijnzen. 'Niet.'

Sywert klimt achter Moos aan en geeft hem een zetje omhoog.

Ymke hangt op een bankje, haar hakken letterlijk in het zand. Met haar sprietbenen en steile haar doet ze Lisa aan een stripfiguur denken. Een vervelend, etterig stripfiguur. De *evil sister* van Karlijn uit Jan, Jans en de kinderen. Ze zucht. Hoe

moet ze voor dit wicht – een ander woord heeft ze niet voor haar – ooit iets gaan voelen?

Lisa richt haar blik op het ijzeren hekwerk dat Artis van de Plantage Middenlaan scheidt. Daar klom vroeger iedereen overheen, weet ze. Er was destijds beveiliging van likmevestje. Haar beste vriend op de middelbare school, Jimmy, had ooit het plan opgevat een struisvogel uit de dierentuin te stelen en ermee door de Leidsestraat te galopperen. Hij was over het hek geklommen en naar het vogelverblijf gegaan. Op het moment dat hij de sloot overstak en door het mulle zand liep, werd duidelijk wie daar de baas was. De struisvogelhaan begon hem achterna te zitten, met wijde vleugels, stampend met zijn poten. Jimmy moest rennen voor zijn leven en was uiteindelijk plat op de grond gaan liggen. Toen hij de volgende dag vertelde dat hij van top tot teen onder de struisvogeldrek terug was geklommen, hadden ze zich rot gelachen, hijzelf het hardst.

Ze bestudeert de camera's aan lantaarnpalen. De beveiliging lijkt nu een stuk beter in orde.

Een stukje verderop loopt een verzorger met een emmer.

'Meneer, meneer!'

De verzorger kijkt op.

Lisa loopt naar hem toe. Ze wijst. 'Zijn dat de enige camera's?'

'Hoezo?'

'Beroepsdeformatie. Het is sterker dan ikzelf: als ik ergens ben, móét ik de beveiliging checken.'

Zijn borstelwenkbrauwen gaan omhoog. Zijn armen zijn behaard en zijn openstaande overall toont grijs borsthaar. Hij is in het bezit van een leeftijdloze aantrekkelijkheid. En hij is stoer, zo zongebruind, in die overall en met die laarzen aan.

'Ik ben bedrijfsrechercheur', legt ze uit. 'Lisa Kauffmann. Van Kauffmann & Kauffmann Bedrijfsrecherche.'

'Is er weer iets gestolen?'